

การบริหารงานด้วยความยุติธรรมในองค์กร
Administration of the justice system in the organization

จิตาภา โมธินา และ จักรี ศรีจารุมณีญาณ
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
Jidapa Mothina and Chakkree Sricharumedhiyan
Mahamakut Buddhist University Isan, Campus
E-mail : benzmothina2542@gmail.com

วันที่รับบทความ: 15 กันยายน 2564; วันแก้ไขบทความ 25 ตุลาคม 2564; วันตอบรับบทความ: 25 ตุลาคม 2564
Received: September 15, 2021; Revised: October 25, 2021; Accepted: October 25, 2021

บทคัดย่อ

การบริหารงานด้วยความยุติธรรมในองค์กร ได้ศึกษาเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการทำงานในการที่ได้รับ ความยุติธรรม ไม่ว่าจะเป็นต่อผู้บริหารหรือบุคลากรในองค์กร การที่มีการบริหารงานที่ดีสามารถทำให้องค์กร เจริญก้าวหน้า และทำให้บุคลากรในองค์กรมีความก้าวหน้าในอาชีพการงานได้อีกด้วย แต่ในการบริหารงาน และความยุติธรรมมีเพียงสองอย่างไม่สามารถทำให้การทำงานในองค์กรพัฒนาดีขึ้นไปได้ แต่ต้องมีหลักธรรม คำสอนของพระพุทธเจ้ามาปฏิบัติเพื่อเป็นเส้นทางแห่งการประพฤติให้ดีขึ้นต่อไป เพราะหากมีหลักธรรมคำสอน จะทำให้สามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ไม่เอาัดเอาเปรียบกัน ไม่คิดใส่ร้ายซึ่งกันและกัน หลักธรรมคำสอน ของพระพุทธเจ้าจึงสอดแทรกอยู่ในกฎหมายของประเทศไทยให้เป็นตัวอย่างในการนำไปปฏิบัติ การบริหาร ด้วยความยุติธรรมในองค์กรจึงได้นำมาเป็นกรณีศึกษาหวังว่าจะเป็นประโยชน์ในการบริหารงาน

คำสำคัญ: การบริหารงาน; ความยุติธรรม; องค์กร

Abstract

The management of the justice system in the organization has been studied for the benefit of working to achieve justice. Whether executives or personnel in the organization Being well organized can make an organization prosperous. But in the administration and the justice system, there are only two things that can not make the work in the development organization better. But there must be the teachings of the Buddha to practice as a path of good conduct. Because if there are principles and teachings, they will be able to live together happily. not taking advantage do not slander each other The Buddha's teachings are therefore inserted into the laws of Thailand as an example for implementation. The administration of

the justice system in the organization is therefore taken as a case study, hoping that it will be useful in the administration

Keywords : administration; justice; organization

บทนำ

การบริหารงาน ผู้บริหารมักจะคำนึงถึงผลประโยชน์และประสิทธิภาพของส่วนรวมขององค์กรใช้คนให้เหมาะสมกับงาน ผู้บริหารจะใช้จิตวิทยาและวาทะศิลป์ในการโน้มน้าวใจ ให้บุคลากรปฏิบัติงานให้คุ้มค่ามากที่สุด ในการบริหารงานที่ดีของผู้บริหารให้ได้ประโยชน์สูงสุดจึงอาจจะต้องคำนึงถึงคุณธรรมของบุคลากรว่าได้รับความยุติธรรมมากน้อยแค่ไหน ระบบยุติธรรมครอบคลุมทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม รวมถึงการบริหารงานด้วยความยุติธรรมเช่นกัน ดังนั้นการบริหารงานควรมีความยุติธรรมเข้ามาในการบริหารงานด้วย (ฤทธิชัย คำนาค, 2554 : 33)

การบริหารงานที่ดีและมีประสิทธิภาพในองค์กรควรจะนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานด้วย ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า และการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานที่ดีเพราะการที่มีหลักธรรมาภิบาลใช้ทำให้มีให้ผู้บริหารมีความรู้จักผิดชอบ ชั่วดี มีความเมตตากรุณาแก่บุคลากร ให้เปรียบเทียบเหมือนการที่บุคลากรได้รับความยุติธรรมจากผู้บริหาร ถึงแม้ว่าในทางโลกได้มีกฎหมายคุ้มครองแรงงานแล้วก็ตาม แต่ในความเป็นจริงก็ต้องให้ผู้บริหารก็ควรมีความเมตตาแก่บุคลากรด้วยเช่นกัน

การบริหารงาน

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ (2556, 1-3) ให้ความหมาย"การบริหาร" หมายถึง "การกระทำเกี่ยวกับการบริหาร" ซึ่งหมายถึงการจัดกิจกรรมทางการบริหารการสั่งการและการควบคุมทางการบริหารหรือใช้กระทำทางการบริหารโดยวิเคราะห์ให้เห็นว่ารากศัพท์ของคำว่า"การบริหารหรือ administration มาจากคำว่า "Minor" ต่อมาได้กลายเป็น "ministrare"หมายถึง รับผิดชอบ (to serve)ภายหลังจึงหมายถึงปกครอง(to govern) ขณะที่รากศัพท์ของคำว่า"การจัดการหรือ management นั้นมาจากคำว่า"manus"ซึ่งหมายถึง"ควบคุมด้วยตนเอง"(control by hand) ที่สื่อถึงการเน้นผลลัพธ์

ถนัด เดชทรัพย์ (2550 : 19) ได้ให้ความหมาย การบริหาร หมายถึง ศิลปะในการทำให้สิ่งต่างๆ ได้รับการกระทำจนเป็นผลสำเร็จกล่าวคือ ผู้บริหารไม่ใช่เป็นผู้ปฏิบัติ แต่เป็นผู้ใช้ศิลปะ ทำให้ผู้ปฏิบัติทำงานจนสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือกแล้ว

วิช วิรัชนิภาวรรณ (2555 : 6) กล่าวว่า การบริหาร บางครั้งเรียกว่า การบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินงาน การปฏิบัติงานใดๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคน สิ่งของและหน่วยงาน โดยครอบคลุมในเรื่องต่างๆ ที่เรียกว่า " กระบวนการบริหาร " หรือ "ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหาร " ที่เรียกว่า แฟ้มส์-โพสคอร์บ (PAMS-POSDCORB) ได้แก่

- การบริหารนโยบาย (Policy)
- การบริหารอำนาจหน้าที่ (Authority)
- การบริหารคุณธรรม (Morality)
- การบริหารที่เกี่ยวข้องกับสังคม (Society)
- การวางแผน (Planning)
- การจัดองค์การ (Organizing)
- การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Staffing)
- การอำนวยการ (Directing)
- การประสานงาน(Coordinating)
- การรายงาน(Reporting)
- การงบประมาณ (Budgeting)

“การบริหารงาน” คือ ผู้บริหาร เป็นผู้มีหน้าที่ในการบริหารงาน เป็นบุคคลในระดับบังคับบัญชาจึงเป็นผู้มีเกียรติโดยมีฐานะคือตำแหน่งหน้าที่ที่สำคัญในหน่วยงานหรือองค์ และการใช้ศิลปะของการทำงานให้สำเร็จโดยให้บุคคลทำงานให้บรรลุเป้าหมายกระบวนการวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการและการควบคุม การปฏิบัติการในองค์กร ที่ก่อให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร หรืออีกความหมายหนึ่งคือ กระบวนการทำงานเพื่อก่อให้เกิดการทำงานที่เป็นผลสำเร็จด้วยการใช้บุคคล และทรัพยากรต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุซึ่งเป้าหมายของความต้อการ (Indigo Girl, 2563 : 523)

บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสรุปได้ดังนี้

1. เป็นผู้บริหาร คือ ทำหน้าที่ประสานงานระหว่างกลุ่มที่อยู่ในองค์การหรือหน่วยงาน เพื่อให้ปฏิบัติการกิจต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์เพราะผู้บริหารจะเป็นผู้ที่นำร่องให้การบริหารงานง่ายขึ้น ผู้บริหารต้องคอยอำนวยความสะดวก และจะต้องคอยแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นอยู่ หรือกำลังจะเกิดขึ้นได้ เพื่อเป็นตัวอย่างแก่บุคลากรและให้การดำเนินงานราบรื่นต่อไป

2. เป็นผู้วางแผน คือ ทำหน้าที่ในการวางแผนงานต่าง ๆ และกำหนดการทำงานของแต่ละฝ่าย เพื่อให้การทำงานเป็นระบบ และมีความรับผิดชอบของแต่ละบุคคลเพื่อนำไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

3. เป็นผู้กำหนดเป้าหมาย คือ ผู้บริหารจะต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ขององค์กร โดยกำหนดให้ชัดเจน โดยเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อให้เป็นการกำหนดที่ชัดเจนให้ปฏิบัติตามด้วยความเข้าใจอย่างแท้จริงไม่มีความบิดเบือน และสามารถนำไปปฏิบัติให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรมได้

4. เป็นผู้เชี่ยวชาญ คือ ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญ และชำนาญความสามารถให้คำแนะนำต่อบุคลากรได้เมื่อมีคำถามในการปฏิบัติงาน ให้คำปรึกษา ให้ความช่วยเหลือ เพราะเมื่อมีการปฏิบัติงานจะมีปัญหาในการปฏิบัติงานเสมอไม่ว่าจะเป็นเรื่องงาน เรื่องประสานงาน หรือแม้กระทั่งเรื่องของบุคคล ผู้บริหารจะต้องให้คำปรึกษาได้เพื่อการปฏิบัติงานจะได้มีการพัฒนาต่อไป

5. เป็นผู้ควบคุม คือ ส่งเสริมความสัมพันธ์ด้วยวิธีต่าง ๆ ให้สมาชิกมีขวัญกำลังใจ ความสามัคคีระหว่างกันในกลุ่มให้มากที่สุด เพื่อการปฏิบัติงานร่วมกันเป็นไปอย่างราบรื่นบรรลุจุดหมาย

6. เป็นผู้ให้คุณให้โทษ คือ การพิจารณาความดีความชอบ การให้รางวัลแก่บุคลากรและการลงโทษเมื่อกระทำความผิด ในกรณีที่เกิดความบกพร่องซึ่งจะต้องพิจารณาอย่างยุติธรรมที่สุด ผู้บริหารจะต้องไม่เลือกที่รัก มักที่ชัง ต้องให้ความยุติธรรมแก่บุคลากรเพื่อเป็นตัวอย่างที่ดี

7. เป็นบุคคลตัวอย่าง คือ เป็นผู้ได้รับการยกย่องในความดีความงาม ทั้งจากบุคลากรภายในและภายนอกองค์กร ดังคำที่ว่าบุคลากรจะดีหรือไม่ดีให้ดูตัวอย่างที่ผู้นำ การเป็นผู้นำที่ดีจะเป็นตัวอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามของบุคคลอื่นๆ เช่นกัน

8. เป็นสัญลักษณ์ของกลุ่ม คือ เป็นศูนย์รวมของสมาชิกทุกคนในองค์กร เป็นตัวแทนของสมาชิกทุกคนที่ช่วยให้เกิดความรัก ความสามัคคีในหมู่สมาชิก

9. เป็นตัวแทนรับผิดชอบ คือ ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบกิจการหรือกิจกรรมทั้งหลายอันอาจเกิดผลทั้งทางดีและทางบกพร่องซึ่งสมาชิกในองค์กรเป็นผู้ปฏิบัติ

10. เป็นผู้มอดมคติ คือ ปฏิบัติตนเพื่อสร้างความศรัทธาแก่สมาชิก เป็นผู้มีความดีงามปฏิบัติภารกิจอย่างมีอุดมการณ์ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเอง และมองเห็นคุณค่าของส่วนรวม

11. เป็นบิดาหรือผู้อาวุโส คือ การวางตนอย่างเหมาะสม เป็นที่เคารพนับถือของสมาชิกในองค์กร วางตนเป็นผู้ใหญ่ที่พร้อมจะช่วยเหลือสมาชิกทุกคนเมื่อมีปัญหาหรือความทุกข์ร้อน

12. เป็นผู้ไกล่เกลี่ย คือ เมื่อมีข้อขัดแย้งในหมู่สมาชิก ผู้บริหารจะต้องทำหน้าที่ไกล่เกลี่ย ทำให้เกิดความเข้าใจดีต่อกัน ทำให้การปฏิบัติงานไม่เกิดปัญหา เพราะทุกองค์กรมีความขัดแย้งกันอยู่ในทุกองค์กร

13. เป็นผู้รับผิดชอบ คือ เมื่อใดที่มีความเสียหายเกิดขึ้นในองค์กร ผู้บริหารจะต้องเป็นบุคคลแรกที่จะรับโทษในฐานะเป็นผู้นำขององค์กร เพื่อแสดงความเป็นผู้นำที่ดี รับผิดชอบไม่ใช่จะเป็นการโทษบุคลากรเพื่อให้ตนเองดูดี

สรุปได้ว่า การบริหารงาน หมายถึง ผู้บริหารงานองค์กรหรือหัวหน้าฝ่ายเป็นตำแหน่งหน้าที่ที่สำคัญในหน่วยงานหรือองค์กร และจะต้องใช้หลักการความคิดหรือศิลปะของการทำงานทำให้บุคลากรบรรลุเป้าหมายให้สำเร็จ จะต้องมีการบริหารของการวางแผน การสั่งการ และใช้ทรัพยากรอื่น ๆ ให้คุ้มค่า เพื่อความสำเร็จ

ในเป้าหมายขององค์กรที่กำหนดไว้ ผู้บริหารจะต้องมีความคิดในการบริหารงานให้ดี แจกแจงงานให้ดี และจะต้องคอยช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาแก่บุคลากร เพราะบุคลากรที่ดีจะดำเนินงานได้ดี การพัฒนาขององค์กรจะดีตามไปด้วย

ความยุติธรรม

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

กอแก้ว จันทร์กิงทอง (2558 : 9) ความยุติธรรมในองค์กร หมายถึง การรับรู้ถึงความยุติธรรมในผลลัพธ์หรือผลตอบแทนที่ตนเองได้รับจากการปฏิบัติงานของตน การรับรู้ถึงความยุติธรรมในกระบวนการที่องค์กรใช้ในการตัดสินใจเพื่อแบ่งปันผลตอบแทนให้แก่ตน และการที่บุคคลรับรู้ถึงความยุติธรรมระหว่างวิธีปฏิบัติขององค์กรที่มีต่อตนเอง

ธานินทร์ กรัยวิเชียร (2547, 7-8) “ความยุติธรรม” ที่ศาลต้องยึดถือในการดำเนินคดีความทั้งปวง ให้หมายเฉพาะ “ความยุติธรรมในทางอรรถคดี” ความยุติธรรมอีกแง่หนึ่งว่า “ตุลาการ คือ ผู้ที่ไม่มีประโยชน์เกี่ยวข้อง เป็นผู้ซึ่งความผิด ความชอบ ตัดคำเถียงของคู่ความที่เถียงว่า ใครจะเป็นผู้ทำลายล้าง และทำตามธรรมอันนี้ เมื่อตุลาการตั้งตนให้ควรต่อหน้าที่ กล่าวคือ ปราศจากอคติ 4 ประการ อันมีความพิสดาร แจ่มในหลักอินทภาษไพ่นแล้ว และตัดคดีข้อความให้ถูกต้องตามพระราชกำหนดกฎหมายและความจริง เป็นเครื่องเกื้อกูลอุดหนุนแก่หลักธรรมสาร

ปัญญา อุดชาชน (2558, 4-5) ความยุติธรรม กล่าวคือ หากแบ่งความยุติธรรมตามลักษณะการเกิด อาจแบ่งได้ 2 ลักษณะคือ ความยุติธรรมเกิดจากธรรมชาติ หรือที่เรียกว่า กฎหมายธรรมชาติ และความยุติธรรมเกิดจากกฎหมาย หรือที่เรียกว่า กฎหมายบ้านเมือง ดังกล่าวมานี้ จึงได้ชื่อว่าเป็น “ยุติธรรม” คือ ถูกต้องตามธรรมดังนี้”

1. กฎหมายธรรมชาติ หมายถึง กฎหมายซึ่งเกิดขึ้นจากธรรมชาติที่มีอยู่แล้วในธรรมชาติ และมีอำนาจบังคับตามธรรมชาติ และด้วยเหตุที่ธรรมชาติดีเยี่ยมเป็นสิ่งสากลและอยู่เหนือมนุษย์กฎหมายธรรมชาติจึงอยู่เหนือกฎหมายของมนุษย์และใช้ได้ไม่จำกัดเวลาหรือสถานที่ ดังนั้น ตามความหมายของกฎหมายธรรมชาติดังกล่าว กฎหมายธรรมชาตินี้จึงมีลักษณะสำคัญ 3 ประการคือ

1) กฎหมายธรรมชาติใช้ได้โดยไม่จำกัดเวลา

2) กฎหมายธรรมชาติใช้ได้โดยไม่จำกัดสถานที่

3) กฎหมายธรรมชาติดีอยู่เหนือกฎหมายของรัฐ ถ้ารัฐออกกฎหมายขัดหรือแย้งกับกฎหมายธรรมชาติกฎหมายนั้นใช้บังคับมิได้

2. ความยุติธรรมเกิดจากกฎหมายบ้านเมือง แนวคิดนี้ถือว่า ไม่มีกฎหมายหรือหลักความยุติธรรมอื่นใด นอกจากกฎหมาย กฎหมายจะบัญญัติสิทธิและหน้าที่ของบุคคล กฎหมายจะสมบูรณ์หรือไม่อยู่ที่ว่าบัญญัติกฎหมายมีอำนาจบัญญัติขึ้นหรือไม่ และกฎหมายมีความยุติธรรมหรือไม่ แนวความคิดกฎหมายบ้านเมืองเกิดขึ้นเพื่อต้องการให้กฎหมายมีความแน่นอนตายตัว เพื่อเป็นหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชน บุคคลที่ประกอบกิจการต่าง ๆ จะรู้ล่วงหน้าว่าผลแห่งกิจการของตนในทางกฎหมายเป็นอย่างไรด้วยเหตุนี้ นักกฎหมายฝ่ายนี้จึงถือว่ากฎหมายของรัฐที่บังคับใช้จึงเป็นกฎหมายที่สมบูรณ์ใช้การได้จริง โดยไม่ต้องพิจารณาว่าขัดหรือแย้งกับกฎหมายธรรมชาติหรือไม่ โธมัส ขอบส์ นักปรัชญาเมธีชาวอังกฤษถือว่ากฎหมายสำคัญกว่าคุณธรรมและจริยธรรมโดยรัฐธำมัตย เป็นบุคคลสำคัญซึ่งสามารถใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือการปราบปรามผู้แข็งข้อหรือทำลายความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองได้ รวมถึงจอห์น ออสติน นักปรัชญาเมธีชาวอังกฤษอีกท่านหนึ่งก็เฝ้ายอมเชื่อใน กฎหมายธรรมชาติและลัทธิธรรมชาติโดยเห็นว่า กฎหมายคือ คำสั่งคำบัญชาของรัฐธำมัตยซึ่งสั่งแก่ราษฎรทั้งหลายถ้าผู้ใดไม่ปฏิบัติตาม ผู้นั้นต้องรับโทษ นอกจากนั้น ยังมีพระเจ้าจักรพรรดิจัสติเนียนแห่งโรมได้ทรงจัดทำประมวลกฎหมายเรียกว่า "Corpus Juris Civilis" ขึ้นเพื่อจะให้เป็นกฎหมายฝ่ายบ้านเมืองที่ยิ่งใหญ่กว่ากฎหมายใด ๆ และ แอนส์ เคนเส้น นักปรัชญาเมธีชาวปรัาก ประเทศเช็กโกสโลวาเกียในสมัยนั้น ปัจจุบันเรียกว่าประเทศสาธารณรัฐเช็ก เป็นผู้ร่างรัฐธรรมนูญออสเตรีย ค.ศ. 1920 และได้ริเริ่มระบบศาลรัฐธรรมนูญขึ้นจนได้รับสมญานามว่า "บิดาแห่งศาลรัฐธรรมนูญ" แอนส์ เคนเส้น เป็นเจ้าของทฤษฎีกฎหมายบริสุทธิ์ (Pure Law Theory) โดยเห็นว่ากฎหมายลายลักษณ์อักษรฝ่ายบ้านเมืองย่อมสมบูรณ์ในตัวเอง สำหรับความยุติธรรมนั้นเห็นว่าความยุติธรรมอาจมีอยู่แต่ไม่ถึงกับเป็นสิ่งจำเป็น สำหรับสังคมสมาชิกของสังคมได้ชื่อว่าเป็นผู้มีความยุติธรรมถ้าเขาประพฤติชอบด้วยกฎเกณฑ์และระเบียบแบบแผนที่สังคมถือว่าเป็นธรรมและกำหนดเกณฑ์ระเบียบแบบแผนนี้จะเป็นธรรมก็ต่อเมื่อนำมาสุ่มมาสุ่มส่วนรวมได้ ดังนั้นความยุติธรรมคือความสุขในสังคม

สรุปได้ว่า ความยุติธรรม คือการดำเนินคดีทั้งปวงที่ตัดสินคดีความด้วยความถูกต้องตามพระราชกำหนดกฎหมายและความจริง ไม่เอื้ออำนาจให้แก่ผู้ใดผู้หนึ่ง กฎหมายที่เกิดขึ้นในบ้านเมืองเพื่อต้องการให้มีความตายตัวและมีความแน่นอน เพื่อเป็นหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ให้ได้รับความยุติธรรม หากผู้ใดมีความผิดก็ต้องได้รับความผิดของตน เพื่อให้ได้รับความเที่ยงธรรมตามกฎหมายบ้านเมือง

หลักธรรมาภิบาล

ธรรมาภิบาล มาจากคำว่า ธรรมะ บวกกับ อภิบาล แปลว่า การดูแลปกครองโดยใช้ธรรมะเป็นเครื่องช่วยในด้านการบริหารจัดการ ธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หลักธรรมาภิบาลหรือการบริหารกิจการบ้าน เมืองที่ดีนั้น สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ ได้ทบทวนและให้คำนิยามใหม่ โดยรวมความ ถึงการใช้อำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ และการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อจัดการกิจการของประเทศชาติ รวมถึงแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์ (บรรเจิด ทวี, 2551 : 44)

หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

1) การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ประกอบด้วย (สุเมธ แสงนิมนวล, 2552 : 124)

1. ประสิทธิภาพ คือ การปฏิบัติราชการต้องใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด เกิดผลผลิตภาพที่คุ้มค่าต่อการลงทุนและบังเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ทั้งนี้ต้องมีการลดขั้นตอน และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน เพื่ออำนวยความสะดวก และลดภาระค่าใช้จ่าย ตลอดจนยกเลิกภารกิจที่ล้าสมัย และไม่มีความจำเป็น มีบุคลากรน้อยแต่มีประสิทธิภาพดีกว่ามีบุคลากรมากแต่ไม่ได้ประสิทธิภาพก็เป็นการไร้ประโยชน์ และทำให้เกิดปัญหาต่างๆตามมา

2. ประสิทธิภาพ คือ การปฏิบัติงานต้องมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกิจให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กร มีการวางแผนเป้าหมายการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและอยู่ในระดับที่ตอบสนองต่อความคาดหวังของผู้รับบริการ สร้างกระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน มีการจัดการความเสี่ยงและมุ่งเน้น ผลการปฏิบัติงานเป็นเลิศรวมถึงมีการติดตามประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

3. การตอบสนอง คือ การปฏิบัติราชการต้องสามารถให้บริการได้ อย่างมีคุณภาพ สามารถดำเนินการแล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด สร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจ รวมถึงตอบสนองตามความคาดหวังและความต้องการของผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลาย และมีความแตกต่างกันได้อย่างเหมาะสม

2) ค่านิยมประชาธิปไตย ประกอบด้วย ภาระรับผิดชอบและสามารถตรวจสอบได้ คือ การปฏิบัติงานต้องสามารถตอบคำถามและชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย รวมทั้งต้องมีการจัดวางระบบการรายงานความก้าวหน้า และผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย

1. เปิดเผยและโปร่งใส คือ การปฏิบัติราชการต้องปฏิบัติงานด้วยความ ซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา รวมทั้งต้องมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเชื่อถือได้ให้ประชาชนได้ รับทราบ อย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนวางระบบให้การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าวเป็นไปโดยง่าย

2. หลักนิติธรรม คือ ในการปฏิบัติงานต้องใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด ด้วยความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ และคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของผู้มารับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายต่าง ๆ

3. ความเสมอภาค คือ การปฏิบัติราชการต้องให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีการแบ่งแยกด้านชายหญิง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม และอื่น ๆ อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงโอกาสความ เท่าเทียมกันของการเข้าถึงบริการสาธารณะของ กลุ่มบุคคลผู้ด้อยโอกาสในสังคมด้วย

3) ประชากรรัฐ ประกอบด้วย

1.การมีส่วนร่วมและการพยายามแสวงหาฉันทามติ คือ การปฏิบัติงานต้องรับฟังความคิดเห็นของบุคลากร รวมทั้งเปิดให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะร่วมเสนอปัญหาและประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้องร่วมคิดแก้ไขปัญหาหารือใน กระบวนการตัดสินใจและการดำเนินงานและร่วมตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ ต้องมีความพยายามในการ แสวงหาฉันทามติหรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบ โดยตรงจะต้องไม่มีข้อคัดค้านที่หาข้อยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญ

2.การกระจายอำนาจ คือ การปฏิบัติงานควรมีการมอบอำนาจ และกระจายความรับผิดชอบในการตัดสินใจ และการดำเนินการให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในระดับต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

4) ความรับผิดชอบต่อการบริหาร ประกอบด้วย

1.คุณธรรมและจริยธรรม คือ การปฏิบัติราชการต้องมีจิตสำนึกความ รับผิดชอบต่อในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็น ไปอย่างมีศีลธรรมคุณธรรม และตรงตามความคาดหวังของสังคมรวมทั้งยึดมั่นในค่านิยมหลักของมาตรฐานจริยธรรมสำหรับผู้บริหารให้ตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของระบบราชการไทย 8 ประการ (I AM READY)

I - Integrity ซื่อสัตย์และกล้ายืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง

A - Activeness ทำงานเชิงรุก คิดเชิงบวกและมีจิตบริการ

M - Morality มีศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรม

R - Responsiveness คำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชนเป็นที่ตั้ง

E - Efficiency มุ่งเน้นประสิทธิภาพ

A - Accountability ตรวจสอบได้

D - Democracy ยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย

Y - Yield มุ่งผลสัมฤทธิ์

2.หลักธรรมาภิบาลสากล ประกอบด้วยหลัก 9 ประการ (ปธาน สุวรรณมงคล, 2557) ได้แก่

(1).การมีส่วนร่วม คือ ทุกคนควรมีสิทธิในการตัดสินใจทั้งทางตรงและทางอ้อมในการมีส่วนร่วม โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของการมีเสรีภาพในการรวมกลุ่มเพื่อแสดง ความคิดเห็น รวมถึงการสามารถมีส่วนร่วมอย่างมีเหตุผลในเชิงสร้างสรรค์ การที่ได้ฟังความเห็นจากทุกภาคส่วนทำให้การทำงานดำเนินง่ายและได้ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะแต่ละคนมีความคิดและไอเดียที่แตกต่างกันทั้งดีและไม่ดี เราสามารถได้ความคิดใหม่ๆมาจากคนอื่นเพื่อพัฒนาในการทำงานที่ดีขึ้น

(2).นิติธรรม คือ กรอบตัวบทกฎหมายต้องมีความเป็นธรรม และไม่มีการเลือกปฏิบัติ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ เรื่องของสิทธิมนุษยชน หรือกฎหมายคุ้มครองแรงงาน (บุคลากร) เพื่อให้ได้รับความยุติธรรมในการทำงาน ไม่ให้ถูกเอารัดเอาเปรียบจนเกินไป

(3).ความโปร่งใส คือ การบริหารและดำเนินงานต้องอยู่บนพื้นฐานของเสรีภาพด้าน ข้อมูลข่าวสาร บุคคลที่มีความสนใจหรือมีความเกี่ยวข้อง จะต้องสามารถเข้าถึงสถาบันกระบวนการ และข้อมูลข่าวสารได้โดยตรง ทั้งนี้ การได้รับข้อมูลข่าวสารต้องเพียงพอต่อการทำความเข้าใจและการติดตามประเมินสถานการณ์

(4).การตอบสนอง คือ องค์กรและกระบวนการดำเนินงานต้องพยายามดูแลเอาใจใส่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย

(5).การมุ่งเน้นฉันทามติ คือ มีการประสานความแตกต่างในผลประโยชน์ของฝ่ายต่างๆ เพื่อหาข้อยุติร่วมกันอันจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย โดยการหาสื่อไม่ว่าจะเป็นนโยบายและกระบวนการขั้นตอนใดๆ ให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

(6).ความเสมอภาคและความเที่ยงธรรม คือ ทุกคนมีโอกาสในการปรับปรุงสถานะหรือรักษาระดับชีวิตความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้นได้เพราะทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพเท่าเทียมกัน

(7).ประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ คือ องค์กรและกระบวนการต้องสร้างผลสัมฤทธิ์ที่ตรงต่อความต้องการ และขณะเดียวกันก็ต้องใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

(8).การรับผิดชอบ คือ ผู้มีอำนาจตัดสินใจต้องมีการรับผิดชอบต่อสาธารณชนทั่วไป และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสถาบันของตน

(9).วิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ คือ ผู้นำและสาธารณชนต้องมีมุมมองที่เปิดกว้างและเล็งการณ์ไกลเกี่ยวกับการบริหารกิจการบ้านเมืองและการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์ รวมถึงมีจิตสำนึกว่าอะไรคือความต้องการจำเป็นต่อการพัฒนา

สรุปได้ว่า หลักธรรมาภิบาล หมายถึง การดูแลปกครองโดยใช้หลักธรรมะเป็น เครื่องช่วยในด้านการบริหารจัดการ การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เพราะทุกองค์กรมีแนวคิดหลักประชาธิปไตยอยู่เบื้องหลังการดำเนินงาน สนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหาร ทำให้เกิดการบริหารที่มีความโปร่งใส มีความรับผิดชอบ และบริหารโดยอยู่บนพื้นฐานของการปฏิบัติตามกฎหมาย รวมถึงการดำเนินงานด้วยความคุ้มค่า มีประสิทธิภาพในการบริหารและเกิดประสิทธิผลที่ดี

ระบบยุติธรรมโดยปฏิบัติตามระเบียบราชการแผ่นดิน

หากเปรียบองค์กรเหมือนระบบราชการ องค์กรควรได้บริหารตามระบบราชการแผ่นดินเพื่อเป็นการทำงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารต่อไป ดังเช่น การสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ในปีพุทธศักราช 2545 ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) ก็ได้เริ่มกล่าวถึงหลักธรรมาภิบาล ดังปรากฏในมาตราที่ 3/1 วรรคแรก ที่กล่าวไว้ว่า ในการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีโดยเฉพาอย่างยิ่งต้องคำนึงถึงความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมของประชาชน การเปิดเผยข้อมูล การติดตามตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ตามความเหมาะสมของแต่ละภารกิจด้วยระเบียบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน ความโปร่งใส สำนึกผิดชอบ ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในปีพุทธศักราช 2546 จึงได้มีการตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 ขึ้นเพื่อให้ทุกส่วนราชการมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตาม ซึ่งเนื้อหาของพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว มีบทบัญญัติรวม 9 หมวด ดังนี้

หมวดที่ 1 เรื่องของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี คือ การบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมาย ดังนี้

1.เกิดประโยชน์สุขของประชาชน หมายถึง การปฏิบัติราชการที่มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดความผาสุกและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน ความสงบสุขและปลอดภัยของส่วนรวม ตลอดจนประโยชน์สูงสุดของประเทศ

2.เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ หมายถึงการให้ส่วนราชการปฏิบัติอย่างมีแผนปฏิบัติราชการไว้ล่วงหน้า มีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติราชการ และในกรณีที่การปฏิบัติตามแผนที่มีผลกระทบต่อประชาชน ให้ส่วนราชการดำเนินการแก้ไขหรือบรรเทาผลกระทบนั้น

3.มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ หมายถึง ส่วนราชการกำหนดเป้าหมาย แผนการทำงาน ระยะเวลาแล้วเสร็จของโรงงานหรือโครงการ และงบประมาณที่จะต้องใช้ในแต่ละงานหรือโครงการและต้องเผยแพร่ให้ราชการและประชาชนทราบทั่วกันด้วย

4.ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น หมายถึง ให้ส่วนราชการจัดให้มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจเกี่ยวกับการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการ หรือการดำเนินการให้แก่ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการในเรื่องนั้นโดยตรง เพื่อให้เกิดความรวดเร็วและลดขั้นตอนการปฏิบัติราชการ ทั้งนี้ในการกระจายอำนาจการตัดสินใจดังกล่าวต้องมุ่งผลให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วในการบริการประชาชน

5.มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์ หมายถึง ส่วนราชการจัดให้มีการทบทวนภารกิจของตนว่าภารกิจใดมีความจำเป็น หรือสมควรที่จะได้ดำเนินการต่อไปหรือไม่โดยคำนึงถึงแผนการบริหารราชการแผ่นดิน นโยบายของคณะรัฐมนตรี กำลังคน งบประมาณของประเทศ ความคุ้มค่าของภารกิจและสถานการณ์อื่นประกอบกัน

6.ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองตามความต้องการ หมายถึงในการปฏิบัติราชการที่เกี่ยวข้องกับประชาชนหรือติดต่อประสานงานระหว่างส่วนราชการด้วยกัน ให้ส่วนราชการกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จของงานแต่ละงานและประกาศให้ประชาชนและข้าราชการทราบเป็นการทั่วไป

7.มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ หมายถึง ให้ส่วนราชการจัดให้มีคณะผู้ประเมินอิสระดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของภารกิจ คุณภาพการให้บริการ ความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการ ความคุ้มค่าในการกิจ

หมวดที่ 2 การบริหารราชการเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน หมายถึง การปฏิบัติราชการที่มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดความผาสุกและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน ความสงบและปลอดภัยของสังคมส่วนรวม ตลอดจนประโยชน์สุขของประเทศ ซึ่งส่วนราชการจะต้องดำเนินการโดยการถือว่าประชาชนเป็นศูนย์กลางในการได้รับการบริการจากรัฐ และต้องมีแนวทางในการบริหารราชการ ดังนี้

1.การกำหนดภารกิจของรัฐและส่วนราชการต้องไปเพื่อวัตถุประสงค์ข้างต้น และสอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐและคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภา

2.การปฏิบัติภารกิจของส่วนราชการต้องเป็นไปโดยซื่อสัตย์สุจริต สามารถตรวจสอบได้ และมุ่งให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนทั้งในระดับประเทศและท้องถิ่น

3.ก่อนเริ่มดำเนินการในภารกิจใด กรณีที่ภารกิจส่งผลกระทบต่อประชาชนต้องวิเคราะห์ผลดีและผลเสียให้ครบถ้วน กำหนดขั้นตอนการดำเนินการที่โปร่งใส มีกลไกดำเนินการตรวจสอบแต่ละขั้นตอน รับฟังความคิดเห็นจากประชาชน และชี้แจงให้ประชาชนได้รับรู้และมีส่วนร่วมมากขึ้น

4.ข้าราชการต้องรับฟังความคิดเห็นและความพึงพอใจของสังคมโดยรวมและประชาชนผู้รับบริการ เพื่อปรับปรุงวิธีการปฏิบัติราชการให้เหมาะสม

5.กรณีที่เกิดปัญหาและอุปสรรคจากการดำเนินการ ให้ส่วนราชการดำเนินการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคนั้นโดยเร็ว

หมวดที่ 3 การบริการราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจรัฐ หมายถึง การบริหารงานที่ส่วนราชการได้จัดทำแผนปฏิบัติราชการไว้เป็นการล่วงหน้า มีรายละเอียดขั้นตอน ระยะเวลาและงบประมาณที่จะต้องใช้ในการดำเนินการของแต่ละขั้นตอน เป้าหมายของภารกิจ ผลสัมฤทธิ์ และตัวชี้วัด รวมทั้งต้องมีการติดตามและประเมินการปฏิบัติราชการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ส่วนราชการกำหนดขึ้น แต่ถ้ากรณีที่เกิดผลกระทบต่อประชาชน ให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการที่ต้องดำเนินการแก้ไขผลกระทบเหล่านั้น

หมวดที่ 4 การบริหารราชการอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจภาครัฐโดยให้ส่วนราชการกำหนดแผนงานด้านต่างๆ และต้องเผยแพร่ให้ข้าราชการและประชาชนทราบโดยทั่วกัน มีการคำนวณรายจ่ายต่อหน่วยงานที่อยู่ในความรับผิดชอบตามระยะที่กรมบัญชีกลางกำหนดอย่างคุ้มค่า คือ ให้คำนึงถึงประเภทและสภาพของแต่ละภารกิจอย่างคุ้มค่า ในการจัดซื้อจัดจ้างให้ส่วนราชการดำเนินการอย่างเปิดเผย

และเที่ยงธรรม โดยพิจารณาถึงผลประโยชน์และผลเสียทางสังคม ภาระต่อประชาชน คุณภาพ วัตถุประสงค์ที่จะใช้ ราคาและประโยชน์ระยะยาวเพื่อให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพ

หมวดที่ 5 การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน หมายถึง การกระจายอำนาจการตัดสินใจเกี่ยวกับการสั่งการต่างๆ ให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการในเรื่องนั้นโดยตรงเพื่อให้เกิดความรวดเร็ว และลดขั้นตอนการปฏิบัติราชการ ประชาชนเกิดความสะดวกและรวดเร็ว นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงเรื่องการจัดศูนย์บริหารร่วม เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนสามารถติดต่อ สอบถาม ขอทราบข้อมูล หรือขออนุมัติในเรื่องต่างๆ ณ ศูนย์บริการร่วมเพียงแห่งเดียว

หมวดที่ 6 การปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการ หมายถึง ส่วนราชการทบทวนภารกิจของจนว่ามีความเหมาะสมในการดำเนินการหรือไม่ โดยคำนึงถึงแผนงานและความคุ้มค่าของภารกิจและสถานการณ์อื่นประกอบกัน นอกจากนี้หากกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของส่วนราชการใด ไม่สอดคล้องหรือเหมาะสม ให้ดำเนินการแก้ไข ปรับปรุง หรือยกเลิกโดยเร็วต่อไป

หมวดที่ 7 การอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชน หมายถึง ส่วนราชการกำหนดระยะเวลาการปฏิบัติแต่ละภารกิจแล้วประกาศให้ประชาชนทราบ นอกจากนี้จัดให้มีระบบเครือข่ายสารสนเทศของส่วนราชการเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่จะสามารถติดต่อสอบถามหรือขอข้อมูลหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการของส่วนราชการรวมถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนร้องเรียน หรือเสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติราชการอุปสรรค ความยุ่งยาก หรือปัญหาอื่นใด เพื่อให้การปฏิบัติราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและความรวดเร็ว นอกจากนี้ส่วนราชการต้องจัดให้มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับงบประมาณรายจ่ายแต่ละปี รายการเกี่ยวกับการจกซื้อจกจ้างที่ดำเนินการในงบประมาณนั้น

หมวดที่ 8 การประเมินผลการปฏิบัติราชการ หมายถึง ส่วนราชการประเมินผลการปฏิบัติงานของส่วนราชการเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของภารกิจ คุณภาพการให้บริการ ความพึงพอใจของผู้รับบริการและความคุ้มค่า นอกจากนี้ยังรวมถึงการประเมินภาพรวมของผู้บังคับบัญชาแต่ละระดับเพื่อประโยชน์ในการสร้างความสามัคคีของข้าราชการ รวมทั้งประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการเพื่อประโยชน์ในการบริหารงานบุคคล ให้ส่วนราชการประเมินโดยคำนึงถึงผลการปฏิบัติงานเฉพาะตัวของข้าราชการในตำแหน่งที่ปฏิบัติ หากส่วนราชการใดดำเนินงานได้ตามเป้าหมาย สามารถเพิ่มผลงานและผลสัมฤทธิ์โดยไม่เพิ่มค่าใช้จ่ายและคุ้มค่าต่อภารกิจของรัฐบาลคณะรัฐมนตรีจัดสรรเงินรางวัลเพิ่มประสิทธิภาพแก่ส่วนราชการนั้น

หมวดที่ 9 บทเบ็ดเตล็ดเป็นเรื่องทั่วไป เช่น ให้อำนาจ สำนักคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี อาจกำหนดให้ส่วนราชการต้องปฏิบัติตามหนังสือพระราชกฤษฎีกานี้ก็ได้

ดังนั้นระบบยุติธรรม หากมองถึงระบบยุติธรรมจะนึกถึงหลักกฎหมาย คำว่าระบบยุติธรรมไม่ใช่เพียงคำว่าเที่ยงธรรม ความชอบธรรม ความชอบด้วย แต่เป็นสัมมาธรรม คือจะบันดาลความสุขให้กับคนและรัฐได้ด้วย หากพิจารณาความหมายของความยุติธรรม จะถือว่าเป็นความดีสูงสุด ดังนั้นในหลักกฎหมายจึงได้เริ่มกล่าวถึงหลักธรรมาภิบาล ซึ่งคำว่า ธรรมาภิบาล แปลได้ว่า การดูแลปกครองโดยใช้หลักธรรมะ สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ จึงได้ทบทวนและให้คำนิยามใหม่โดยรวมถึงการใช้อำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ และการบริหารราชการแผ่นดิน เช่น ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ได้นำหลักธรรมาภิบาลมาให้ร่วมด้วยในกฎหมาย เพื่อความเป็นธรรมในการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

องค์กร

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

นายอภิรักษ์ ศิริพันธ์ (2555 : 23) ได้ให้ความหมาย องค์กร หมายถึง บุคคลกลุ่มหนึ่งที่มารวมตัวกันโดยมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างร่วมกัน และดำเนินกิจกรรมบางอย่างร่วมกันอย่างมีขั้นตอนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น โดยมีทั้ง องค์กรที่แสวงหาผลกำไร คือองค์กรที่ดำเนินกิจกรรมเพื่อการแข่งขันทางเศรษฐกิจ เช่น บริษัท ห้างหุ้นส่วน ห้างสรรพสินค้า ร้านค้าต่าง ๆ

นำพล ม่วงอวยพร (2561 :28) กล่าวว่า การบริหารองค์กรในยุคปัจจุบันจึงมีอาจที่จะใช้วิธีการแบบดั้งเดิมที่เคยใช้มาในอดีต องค์กรจะต้องพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวตลอดเวลา ดังนั้นนวัตกรรมจึงเป็นสิ่งจำเป็นของการบริหารองค์กรในยุคปัจจุบันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นวัตกรรมหรือการคิดใหม่ทำใหม่การประดิษฐ์คิดค้นวิธีการทำงานหรือผลิตภัณฑ์ เครื่องมือใหม่ เพื่อแก้ปัญหาเดิมหรือปัญหาใหม่ที่จะเกิดขึ้นเป็นสิ่งที่องค์กรยุคนี้จำเป็นจะต้องคิดค้นขึ้น นวัตกรรมดังกล่าวไม่จำเป็นต้องเป็นเรื่องของนวัตกรรมทางผลิตภัณฑ์หรือบริการ แต่ยังรวมถึงนวัตกรรม กระบวนการและนวัตกรรมการบริหารอีกด้วย ดังนั้นนวัตกรรมจึงไม่ใช่สิ่งจำเป็นแต่เฉพาะภาคธุรกิจ ภาครัฐก็จำเป็นต้องมีนวัตกรรมไว้รองรับการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงจากกระแสโลกาภิวัตน์ ที่ทำให้การติดต่อสื่อสารของประเทศต่าง ๆ ในโลกเชื่อมถึงกันได้สะดวกขึ้น แต่ขณะเดียวกันก็ไม่ได้ทำให้การแข่งขันของประเทศต่าง ๆ นั้นหมดไป ตรงกันข้ามกลับยิ่งทำให้การแข่งขันของประเทศต่าง ๆ รุนแรงมากขึ้น ดังนั้นการที่ประเทศต่าง ๆ สามารถแข่งขันกับประเทศอื่นได้ต้องอาศัยความมีประสิทธิภาพขององค์กรภาครัฐที่ช่วยในการขับเคลื่อนนโยบาย ประเทศที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาประเทศ จนผลักดันจากประเทศกำลังพัฒนาขึ้นมาเป็นประเทศชั้นนำของโลกได้อย่างสาธารณรัฐเกาหลี สิงคโปร์ หรือไต้หวัน ล้วนมีระบบราชการและกลไกภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ และมีการนำนวัตกรรมมาใช้อย่างต่อเนื่อง

เบญจ พรพลธรรม (2558, 140) การวิเคราะห์ประสิทธิผลขององค์กร ซึ่งประสิทธิผลทั้งหมดขององค์กรสัมพันธ์โดยตรงกับปัจจัย 3 ประการ คือ

1. ความสามารถในการผลิตวัดจากเฉลี่ยคำตอบของสมาชิกในองค์กรที่ให้อบบแบบสอบถามใน 3 ประเด็นด้วยกัน โดยขอให้ผู้ตอบประเมิน 1) ปริมาณ 2) คุณภาพ 3) ประสิทธิภาพของงานที่ทำในองค์กร โดยวิธีการของ Mott ซึ่งเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางว่าการวัดผลผลิตมิได้ใช้ข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายต่อหน่วย และผลผลิตต่อชั่วโมงทำงาน

2 ความสามารถในการปรับตัว วัดโดยการถามคำถาม 4 ข้อแก่ผู้ตอบคำถามแต่ละข้อเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมและการแก้ไขปัญหาโดยรวมถึงคำถามที่สะท้อนให้เห็นถึงความรวดเร็วในการที่คนในองค์กรยอมรับวิธีและระเบียบใหม่ ๆ และสะท้อนให้เห็นอัตราส่วนของบุคคลซึ่งยอมรับการเปลี่ยนแปลงในองค์กร

3. ความสามารถยืดหยุ่นได้ โดยใช้การวัดจากคำถามซึ่งขอให้ผู้ตอบประเมินคนในองค์กรปรับตัวให้เข้ากับภาวะฉุกเฉินได้ดีเพียงใด เช่น เครื่องจักรเสียงานล้มมืออย่างไม่คาดคิดไว้ก่อนหรือมีการเร่งหมายกำหนดการทำงานให้เร็วขึ้นมาอย่างด่วนเฮนรี ฟาโยล์ องค์กรที่ประสบความสำเร็จนั้นมักเป็นองค์กรที่มีบุคลากรที่เป็นผู้มีวินัยปฏิบัติข้อบังคับที่องค์กรกำหนดไว้เรื่องนี้เป็นสิ่งที่ต้องได้รับความร่วมมือจากบุคลากรทุกคนการสร้างวินัยให้เกิดขึ้นในตัวบุคลากรขององค์กรเป็นหน้าที่สำคัญของผู้นำองค์กร ดังนั้นจึงต้องมีการกำหนดบทลงโทษให้ชัดเจนและยุติธรรมบังคับใช้โดยทั่วไปเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรมีระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด

สรุปได้ว่า องค์กร จะมีบุคคลกลุ่มหนึ่งที่มารวมตัวกัน โดยมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างร่วมกัน เพื่อดำเนินกิจกรรมบางอย่างให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้นจึงเรียกว่า องค์กร การบริหารองค์กรในยุคปัจจุบันไม่สามารถใช้วิธีการแบบเดิม ๆ ได้ เพราะองค์กรจะต้องพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นนวัตกรรมหรือความคิดใหม่ ๆ การประดิษฐ์คิดค้นวิธีการทำงานหรือผลิตภัณฑ์หรือเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาเดิมหรือปัญหาที่ใหม่ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ องค์กรจึงจะต้องพัฒนาให้ตามยุคตามสมัยตลอดเพื่อให้องค์กรดำเนินต่อไปได้

บทสรุป

การบริหารงานด้วยระบบยุติธรรมในองค์กร ในการบริหารงานขององค์กรผู้บริหารควรมีศิลปะในการพูด ในการบริหารงาน เพื่อให้การบริหารงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะในองค์กรเป็นการที่บุคคลมารวมตัวกันเพื่อหาผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน ผู้บริหารหาผลประโยชน์ต่อการทำงานของบุคลากร บุคลากรหาผลประโยชน์จากองค์กร ทั้งสองหาวัตถุประสงค์เดียวกัน แต่จากการหาผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน จะทำให้องค์กรเดินหน้าไปให้ถึงจุดหมายได้ยังไงก็จะต้องมีการบริหารงานที่ดีด้วย แต่การบริหารงานที่ดีเราจะต้องมีความยุติธรรมในการบริหารงานในองค์กรด้วย เพื่อรักษาทั้งบุคลากรและเป็นผู้บริหารที่ดี ในระบบ

ยุติธรรมไม่ว่าจะเป็นด้านลายลักษณ์อักษรหรือกฎหมาย จะต้องมีความหมายคุ้มครองแรงงานเพื่อให้ไม่ให้เกิดเอาเปรียบโดยมีลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน หรือด้านคุณธรรมความดีหรือที่ใช้กันโดยทั่วไปสำหรับการบริหารงานคือ หลักธรรมาภิบาล ในกฎหมาย พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ก็ได้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ด้วยเพื่อให้กฎหมายมีความยุติธรรมไม่เอื้ออำนวยให้แก่บุคคลด้านใดด้านหนึ่งมีความยุติธรรมเหลื่อมล้ำต่อบาป จึงจะต้องมีการบริหารงานด้วยระบบยุติธรรมในองค์กร

เอกสารอ้างอิง

- กอแก้ว จันทร์กington. (2558). การรับรู้ความยุติธรรมในองค์การที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการ. สืบค้นเมื่อ 18 กรกฎาคม 2564. จาก <https://rd.hu.ac.th/580210/>
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2554). การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : บริษัทเอ็น วาย फिल्म จำกัด.
- บรรเจิด ทวี. (2551). **ธรรมาภิบาล**. สืบค้นเมื่อ 18 กรกฎาคม 2564. จาก <https://www.autoinfo.co.th>
- ปธาน สุวรรณมงคล. (2557). จากการปกครองท้องถิ่นสู่ธรรมาภิบาลท้องถิ่น. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สุเมธ แสงนิมิต. (2552). ภาวะผู้นำกับธรรมาภิบาลในการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ ; สถาบันพระปกเกล้า
- ฤทธิชัย คำนาค. (2554). ลักษณะของการบริหารงานที่ดี. สืบค้นเมื่อ 18 กรกฎาคม 2564. จาก <https://www.gotoknow.org>
- Indigo Girl. (2563). บทบาทผู้บริหาร คุณสมบัติที่ดีของผู้บริหารความหมายของผู้บริหาร. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น